

Spoleczne aspekty funkcjonowania organizacji pozarządowych

Dzieci z niepełnosprawnością przez swoje właściwości rozwoju psychofizycznego potrzebują stworzenia dla nich określonego środowiska edukacyjnego, organizacje bez barier architektonicznych przestrzeni, pomocy w ustanowieniu i podtrzymaniu kontaktów z innymi osobami (w szczególności pełnosprawnymi), wsparcia po włączeniu w system stosunków społecznych [1, 2, 3]. To znaczy potrzebują wsparcia ze strony społeczeństwa.

Procz tego, rodzice dzieci z niepełnosprawnością też potrzebują wsparcia. To jest związane z trudnościami radzenia sobie w sytuacji urodzenia i wychowywania dziecka z niepełnosprawnością, opieki nad nim, możliwych trudności ekonomicznych, niedostatkiem znajomości w sferze istoty zakłócenia, choroby, psychofizycznych i psychoemocjonalnych właściwości dziecka, warunków jego rozwoju i rehabilitacji [4].

Wsparcie społeczne dzieci, młodzieży z niepełnosprawnością i ich rodzinom jest skierowane na wskazanie optymalnych możliwości samodzielnego, aktywnego, twórczego życia poprzez wykorzystanie istniejących i zachowanych sprawności [2].

Wymienia się następujące rodzaje wsparcia społecznego: techniczne, edukacyjne, informacyjne, psychospołeczne i psychiczne, emocjonalne, materialne (rzeczowe, instrumentalne), wartościujące, wsparcie przez świadczenie usług i wsparcie w rozwoju [5, 6, 2].

W podstawie wsparcia społecznego znajduje się włączanie jednostki w sieć powiązań społecznych. Im więcej takich powiązań, tym lepsze jest samopoczucie osoby i wyższy poziom satysfakcji życiowej [5].

W organizacjach pozarządowych jako w jednym ze źródeł wsparcia społecznego są warunki dla stwarzania jednostce dużej ilości takich powiązań i udzielania wszystkich rodzajów wsparcia [2].

W organizacjach pozarządowych stosunki międzyludzkie mają charakter partnerski. To sprzyja stworzeniu ogólnego klimatu terapeutycznego: człowiek z niepełnosprawnością jest traktowany jako osoba sprawna, znacząca; tworzą się tym samym warunki dla rozwoju potencjału osoby z niepełnosprawnością; osoba pełnosprawna może realizować swoje idee, wykazać profesjonalizm, zadowolić potrzeby egzystencjalne, altruistyczne. Obywatele (rodzice dzieci z niepełnosprawnością, młodzież z niepełnosprawnością, specjaliści i inni) w ramach organizacji pozarządowych mogą działać dość elastycznie, angażować się w rozwiązywanie określonego problemu, realizację pożytecznej inicjatywy, związanej z niepełnosprawnością. W tym zawiera się ważność i konieczność działalności organizacji pozarządowych, okazujących wsparcie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, ich rodzicom. Często właśnie rodzice dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością tworzą organizacje pozarządowe, a również grupy samopomocy w ramach różnych organizacji.

Cel działalności takich organizacji – zabezpieczenie wsparcia wszechstronnego dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, ich rodzicom. W związku z tym można wyróżnić następujące zadania działalności organizacji pozarządowych:

- zintegrowanie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością pozostających w domu; włączanie ich w społeczne procesy w zależności od możliwości, właściwości indywidualnych i rozwojowych;
- edukacja dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, a również ich rodziców w zakresie podstaw niepełnosprawności, leczenia i rehabilitacji;
- zastosowanie w praktyce nowoczesnych metod leczenia i rehabilitacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością;
- udział w opracowaniu i realizacji różnych leczniczych, oświatowych i profilaktycznych programów wspólnie z centrami naukowo-praktycznymi;
- przedstawienie interesów dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, ich rodziców, innych członków organizacji pozarządowych w organach administracji państwowej, organach samorządowych, innych państwowych instytucjach;
- udział w koordynacji i integracji działalności organów władzy państwowej, organów miejscowego samorządu, jednostek służby zdrowia, oświaty, pomocy społecznej i wszystkich podmiotów i osób zaangażowanych w proces rehabilitacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością w celu polepszenia jakości ich życia;
- rozpowszechnienie znajomości o niepełnosprawności, problemach, przejawach dyskryminacji osób z niepełnosprawnością wśród pełnosprawnych członków społeczeństwa;
- promocja działalności organizacji pozarządowych w mass mediach, w różnych placówkach i urzędach i tym podobnych instytucjach;
- współdziałanie z innymi organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, ich rodziców w celu wymiany doświadczeń, realizacje wspólnych projektów.

Zadania konkretyzują się w zależności od właściwości typu organizacji, rodzaju niepełnosprawności, aktualności problemów w określonej grupie [7, 4, 8, 9, 10, 11].

Organizacje pozarządowe mogą okazywać wszystkie rodzaje wsparcia dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością, ich rodzicom. W określonym stopniu rodzaj okazywanego wsparcia związany z rodzajami i formami działalności, przeprowadzanych przez organizacje pozarządowe.

W taki sposób informacyjno-oświatowe wsparcie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, ich rodzin obejmuje:

- przygotowanie, wydanie (z udziałem lekarzy, pedagogów, psychologów i innych specjalistów) i rozpowszechnienie podręczników, czasopism, poradników, informacyjnych broszur dla rodziców, dzieci i młodzieży, specjalistów, pracujących z nimi, dotyczących aktualnych problemów rehabilitacji, radzenia sobie i inne;
- opracowanie ze specjalistami programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, rodziców, koordynacja pracy dla realizacji takich programów;
- przeprowadzenie ze specjalistami badań diagnostycznych, dotyczących problemów dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, ich rodzin;
- organizowanie i przeprowadzenie konferencji edukacyjnych dla rodziców, młodzieży w formie wykładów popularnych, sprawozdań, warsztatów;
- organizacje i przeprowadzenie sympozjów edukacyjnych dla specjalistów, pracujących z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością, ich rodzicami;
- organizowanie porad prawnych, psychologicznych, socjalnych (z możliwością korespondencyjnych, telefonicznych konsultacji), punktów informacji; wskazywania instytucji, które okazują pomoc rodzicom dzieci z niepełnosprawnością; pomoc w redagowaniu pism, próśb do instytucji;
- organizowanie i przeprowadzenie przedsięwzięć preorientacyjnych w orientowaniu się zawodowym dla dzieci i młodzieży, skierowanych na poznanie i wybór zawodu zgodnie z ich możliwościami;
- organizowanie akcji medialnych w celu upowszechniania wiedzy o tym lub innym stanie, zakłóceniu, chorobie, problemach, przejawach dyskryminacji dzieci z niepełnosprawnością; ich rodzin, kształtowanie stosunku tolerancyjnego pełnosprawnych członków społeczeństwa do osób z niepełnosprawnością; rozpowszechnienie informacji o przeprowadzanych akcjach dobroczynnych, formach pomocy;
- organizowanie i przeprowadzenie dla dzieci i młodzieży turnusów, koloni i obozów zdrowotno-rehabilitacyjnych, integracyjnych, terapeutycznych w celu ich zdrowienia, rehabilitacji, nauki i wychowania (edukacyjne zadania takich przedsięwzięć zależą od charakterystyki uczestników i skierowane są na kształtowanie znajomości w zakresie określonej choroby, jej powstania, umiejętnościami radzenia sobie, rozwojem osobowym, .poznaniem siebie, swojego stanu, rozwojem umiejętności komunikacyjnych, nawyków samoobsługi i in.; przy tym wykorzystuje się takie rodzaje i formy działalności jak gry, rozrywki, olimpiade sportowe i igrzyska, codzienne aktywności, dyżury, forme teatralne, dramowe, techniki socjodramatyczne, trening interpersonalny i inne);
- organizowanie turnusów edukacyjnych dla rodziców dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością;
- organizowanie zajęć edukacyjnych, wychowawczych, terapeutycznych, z logorytmiki, logopedii, rehabilitacji ruchowej, choreoterapii, sylwioterapii, talasoterapii, biblioterapii, warsztatów terapii zajęciowej (pracowni plastycznych, teatralnych, fotograficznych, sportowych, tkacko-krawieckich, muzycznych,

komputerowych, gospodarstwa domowego), zajęć rozwijająco -stymulujących w ramach wezesnego wspomagania rozwoju dzieci;

- organizowanie spotkań konsultacyjnych, rozmów z rodzicami, dziećmi i młodzieżą ze specjalistami (lekarzami, pielęgniarkami, psychologami, pedagogami, logopedami i innymi), osobami z niepełnosprawnością mającymi pozytywne doświadczenie radzenia sobie;
- organizowanie zebrań i spotkań rodziców;
- organizowanie spotkań rodziców, członków organizacji z przedstawicielami różnych państwowych i niepaństwowych urzędów;
- stworzenie i zabezpieczenie funkcjonowania bibliotek, wideotek obejmujących problematykę niepełnosprawności z odpowiednią literaturą, prasą, filmami wideo.

Wsparcie emocjonalne przez organizacje pozarządowe udziela się przede wszystkim rodzicom dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością w formie:

- organizowania rozmów, spotkań z innymi rodzicami, osobami z takim samym rodzajem niepełnosprawności, mającymi doświadczenie istnienia z podobnymi problemami;
- organizowania terapeutycznych spotkań ze specjalistami w celu kształcenia rodziców o sposobach radzenia sobie;
- opracowania i realizację specjalnych programów dla kobiet, wychowujących dziecko z niepełnosprawnością: organizację dyskusji i wykładów, związanych z fachowym, rodzinnym i osobistym życiem kobiety, jej zdrowiem; organizację konsultacji fryzjera, kosmetologa, fizjoterapeuty i innych; organizację różnego rodzaju wspólnych zajęć, spędzania czasu matek z dziećmi w celu satysfakcji potrzeby w obcowaniu matek, wychowujących dziecko z niepełnosprawnością wezesnego wieku.

Wsparcie emocjonalne dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością udzielają przede wszystkim rodzice, a także specjaliści pracujący z nimi. Ostatnie udzielają wsparcia przez specjalne konsultacje, treningi, podczas nieformalnego obcowania. W pewnych wypadkach, w szczególności w wieku adolescencji, duże znaczenie ma emocjonalne wsparcie osób (rowiesników) mających doświadczenie życia z taką samą chorobą.

Dużą rolę w udzielaniu wsparcia emocjonalnego, wartościującego odgrywa organizowanie przez organizacje pozarządowe spotkań, wspólnego spędzania czasu rodziców i dzieci z niepełnosprawnością z pełnosprawnymi osobami. Takie spotkania mogą mieć charakter indywidualny czy wspólny (grupowy). W czasie indywidualnych spotkań osoba pełnosprawna może lepiej poznać problemy rodziny dziecka z niepełnosprawnością, czasowo wziąć część obowiązków w opiece nad dzieckiem na siebie. Sprzyja to odciążeniu rodzica, jego odpoczynkowi, zapobiega emocjonalnemu wycieńczeniu. Wspólne spotkania w formie rozmowy o swoich przeżyciach, osiągnięciach, w czasie przygotowania do świąt i ich świętowania (przy przygotowaniu pocztówek, ubrań, świątecznych potraw, w czasie śpiewów, gier, tanców, przedstawień) sprzyjają tworzeniu uczucia

bezpieczeństwa u osób z niepełnosprawnością i pełnosprawnych, uczucia przydatności u osób z niepełnosprawnością, zdolności przyjmowania innego (w tym swoje dziecko) u osób pełnosprawnych, ustanowieniu przyjacielskich związków, to znaczy rozwoju akceptacji społecznej.

W pewnych wypadkach sami specjaliści pracujący z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnością, ich rodzicami mogą potrzebować pomocy psychologa, psychoterapeuty w związku z profilaktyką i przezwyciężeniem emocjonalnego wycieńczenia w związku ze specyfiką pracy [8, 7].

Wsparcie materialne udzielane przez organizacje pozarządowe może mieć formy:

- finansowej pomocy rodzicom w trudnej materialnej sytuacji;
- finansowania zakupów sprzętu rehabilitacyjnego, leków, żywności specyficznej;
- finansowania i dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, kolonii, obozów, różnego rodzaju zajęć;
- pomocy w organizacji wyjazdu dla leczenia w innym kraju;
- wyposażenia ośrodka, placówki leczniczej, edukacyjnej;
- zbiorów i pomocy niezbędnymi rzeczami.

Tworzy się taki fundusz pomocy kosztem składek członkowskich, pomocy przyjaciół, sponsorów (w tym 1 % podatków w razie obecności statusu organizacji pożytku publicznego), organizacji akcje charytatywnych (koncertów, kiermasze, loterie, aukcje, spotkań, imprez) " (4, 9, 8, 11].

Wsparcie wartościujące polega na okazywaniu akceptacji, uznania, potwierdzeniu wartości osoby z niepełnosprawnością (na przykład przez prezentacje dóbr wytworzonych _ przez takich osób) [2].

Wsparcie w rozwoju może być związane z organizacją wypoczynku korzystnego ze względu usprawniania dzieci z niepełnosprawnością (organizacja zajęć z zakresu art-, muzyko-, animaloterapii, prowadzenie wycieczek, i inne) [2, 12, 13, 14].

Wsparcie przez świadczenie usług dotyczy pomocy w pracach domowych i poza domem (ciekawa inicjatywa była realizowana stowarzyszeniem „Wiosna” w Krakowie: wolontariuszy regularnie przeprowadzały wolny czas z dziećmi z niskimi wynikami nauczania w szkole, wywołując zainteresowanie do badania problemowego przedmiotu przez organizację gier, spacerów, rozmów, doświadczeń i tego podobnego [2].

Bibliografia:

1. Cylkowska-Nowak M.: Dziecko w wieku przedszkolnym ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi – kilka uwag na temat wspierania rozwoju. Dziecko niepełnosprawne. Narzędzia diagnostyczne i terapeutyczne / pod redakcją Samborskiego W., Gajewskiej E. Poznań. 2009, 74-75.
2. Kirenko J, Lesiewicz J.: Wykorzystanie Kwestionariusza Wsparcia Społecznego w badaniu osób niepełnosprawnych. Problemy pedagogiki

- specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 76-77, 78, 75, 75-76, 77, 76.
3. Zawiślak A.: Społecznie wsparci osoby upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 100.
 4. Zaburzycka R.: Działalność stowarzyszeń na rzecz dzieci z astmą oskrzelową i alergią oraz ich rodzin. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 112-114.
 5. Ostasz J.: Wsparcie społeczne osób z głębszą niepełnosprawnością umysłową i ich rodzin. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 102-104.
 6. Zubrycka-Maciąg T.: Potrzeba rozwiania asertywności u wychowanków grup integracyjnych. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 59-60.
 7. Palak Z.: Wspólnoty Muminków jedną z szans społecznej integracji. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 47-50.
 8. Lewandowska-Kidoń T.: Wspierająca rola wybranych stowarzyszeń rodziców dzieci niepełnosprawnych. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 119-123.
 9. Gruba J.: Koła pomocy dzieciom i młodzieży z cukrzycą jako grupa wsparcia. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 125-129.
 10. Kwaśniewska G.: Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z niepełnosprawnością dziecka. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 92.
 11. Bobeł B.: Udział środowiska lokalnego w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 19-20.
 12. Bugajska-Bigos I.: Stymulowanie wrażliwości artystycznej oraz kreatywności wśród dzieci i młodzieży z wykorzystaniem akcji plastycznej (terapeutyczna rola sztuki na zajęciach integracyjnych z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych). Podmiot Sztuka – Terapia – Edukacja. Rozwijanie potencjału twórczego. Red. M. Cyłkowskiej-Nowak, J. Imielskiej, E. Kasperek-Golimowskiej. Poznań. 2012, 164-176.
 13. Cylulko P. Dziecko niepełnosprawne – czas wolny – muzykoterapia. Podmiot Sztuka – Terapia – Edukacja. Rozwijanie potencjału twórczego. Red. M. Cyłkowskiej-Nowak, J. Imielskiej, E. Kasperek-Golimowskiej. Poznań. 2012, 32-45.

14. Nawrocka J.: Dogoterapia jako metoda wspomaganie rehabilitacji dziecka z zaburzeniami rozwoju. Narzędzia diagnostyczne i terapeutyczne / pod redakcją Samborskiego W., Gajewskiej E. Poznań. 2009, 125-134.